

Марина Стефанчук,

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри юстиції Навчально-
наукового інституту права Київського
національного університету

імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6239-9091>

ПОВНОВАЖЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА НА ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ЮРИСДИКЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено розвідку проблемних аспектів законодавчої регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури в Україні крізь призму релевантної практики Конституційного Суду України.

Встановлено, що особливості законодавчої регламентації таких повноважень Генерального прокурора, як однієї із передумов можливого звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, стають предметом опосередкованого конституційного контролю, з огляду на той запит, що формується у конституційних скаргах заінтересованих суб'єктів з цього приводу, та правових позицій, сформованих за наслідками їхнього вирішення уповноваженими юрисдикційними органами.

Констатовано, що особливості законодавчої регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури в Україні визнані Конституційним Судом України такими, що не мають чіткого визначення їхнього обсягу та мають прихований юридичний наслідок – звільнення прокурора з посади, яку він обіймає у відповідному органі прокуратури.

Виокремлено перспективи законодавчого врегулювання відносин у досліджуваній сфері, серед яких пріоритетним запропоновано визнати концептуальну зміну законодавчого підходу до способу визначення структури органів прокуратури в Україні шляхом її унормування законом у розвиток конституційно-окресленої тенденції наближення прокуратури до судової гілки влади, а статусу прокурора до статусу судді.

Ключові слова: прокуратура, Генеральний прокурор, прокурор, дискреційні повноваження, ліквідація чи реорганізація органу прокуратури, скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, звільнення прокурора з посади, конституційна юрисдикція.

Stefanchuk M. M.

The Powers of the Prosecutor General to Determine the Structure of the Prosecution Bodies: Constitutional and Jurisdictional Aspect

The article examines the problematic aspects of legislative regulation of the powers of the Prosecutor General to determine the structure of the prosecution bodies in Ukraine through the prism of the relevant case law of the Constitutional Court of Ukraine.

It is stated that in the absence of a legal position of the court of constitutional jurisdiction on the constitutionality of the priority measures of reforming the prosecution bodies, problematic aspects of their staffing are addressed in the Decisions of the Constitutional Court of Ukraine on constitutional complaints of interested parties regarding the constitutional guarantees of the prosecutor's independence.

The author outlines one of such Decisions of the Constitutional Court of Ukraine recognised paragraph 9 of part one of Article 51 of the Law of Ukraine «On the Public Prosecutor's Office» as inconsistent with the Constitution of Ukraine, which regulates the following grounds for dismissal of a prosecutor: in case of liquidation or reorganisation of the prosecutor's office in which the prosecutor holds a position, or in case of reduction of the number of prosecutors in the prosecutor's office. According to the legal position of the Constitutional Court of Ukraine, under this clause of the Law of Ukraine «On Public the Prosecutor's Office», the grounds for dismissal of a prosecutor from the position held in the prosecution body are not an individual act of law, but an organisational decision of the Prosecutor General on liquidation or reorganisation of the prosecution body in which the prosecutor holds a position, or reduction of the number of positions of prosecutors in the prosecution body, which, in the opinion of the court of constitutional

jurisdiction, has a hidden legal consequence - dismissal of a prosecutor from the position held in the prosecution body, respectively.

It is established that the peculiarities of legislative regulation of the power of the Prosecutor General to determine the structure of the prosecution bodies as one of the prerequisites for possible dismissal of a prosecutor from office in case of liquidation or reorganisation of the prosecution body in which the prosecutor holds a position, or in case of reduction of the number of prosecutors in the prosecution body, become the subject of indirect constitutional control, given the request formulated in the constitutional complaints of interested persons in this regard and the legal positions formed as a result of their resolution by the authorised jurisdictional bodies.

It is noted that such peculiarities of legislative regulation of the Prosecutor General's powers have been recognised by the Constitutional Court of Ukraine as such which do not clearly define their scope and have a hidden legal consequence - dismissal of a prosecutor from the position held by him/her in the relevant prosecution body.

The author identifies the prospects for legislative regulation of relations in the area under study, among which it is proposed to recognise as a priority the conceptual change in the legislative approach to the way of determining the structure of the prosecution bodies in Ukraine by means of its regulation by law in the development of the constitutionally determined trend of bringing the prosecution closer to the judiciary, and the status of a prosecutor closer to the status of a judge.

Keywords: *Public Prosecutor's Office, Prosecutor General, prosecutor, discretionary powers, liquidation or reorganisation of the prosecutor's office, reduction of the number of prosecutors in the prosecutor's office, dismissal of a prosecutor, constitutional jurisdiction.*

Постановка проблеми. Однією із гарантій незалежності прокурора є особливий порядок не лише його призначення, а й звільнення з посади, що набуває особливої гостроти експертної дискусії під час чергових законодавчих спроб реформування прокуратури, цілеспрямованим яким є кадрове перезавантаження органів прокуратури, лейтмотивом якого вже традиційно є гасло відновлення довіри громадянського суспільства до прокуратури в Україні. Такі законодавчі положення періодично стають об'єктом конституційного контролю. Результати одного із нещодавніх аудитів конституційності положень Закону України «Про прокуратуру» (далі – Закон № 1697-VII) [1] віднайшли своє втілення у рішенні Конституційного Суду України (далі – КСУ) у справі щодо відповідності Конституції України пункту 9 частини першої статті 51, підпункту 1 пункту 5-1 розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (щодо конституційних гарантій незалежності прокурора) від 18 грудня 2024 року (далі – Рішення) [2]. У цьому Рішенні визнано таким, що не відповідає Конституції України, пункт 9 частини першої статті 51 Закону України «Про прокуратуру», який унормовує таку підставу звільнення прокурора з посади як: у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури. Згідно з правовою позицією КСУ за цим пунктом Закону № 1697-VII підставою для звільнення прокурора з посади, яку він обіймає в органі прокуратури, є не індивідуальний акт права, а організаційне рішення Генерального прокурора щодо ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, у якому прокурор обіймає посаду, або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури, що, на думку суду конституційної юрисдикції, має «... прихований юридичний наслідок – звільнення прокурора з посади, яку він обіймає у відповідному органі прокуратури» (абз. 4-5 п. 5. 5 Рішення) [2].

Водночас втрату чинності цим положенням Закону № 1697-VII КСУ визнав за необхідне відтермінувати на шість місяців із дня ухвалення вказаного Рішення, що обґрунтовано потребою забезпечення ефективності функціонування прокуратури та надання у зв'язку із цим Верховній Раді України строку для внесення релевантних змін до Закону (тут і далі виділено мною – М. Стефанчук). Таким чином, це Рішення КСУ найближчим часом вимагатиме концептуального вирішення законодавцем констатованої КСУ проблеми законодавчого регулювання відносин не лише стосовно звільнення прокурора у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, а й щодо повноважень Генерального прокурора з ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури, тобто на визначення структури органів прокуратури.

Примітно, що не весь склад суддів КСУ погодився з такою правовою позицією, зокрема суддя С. Різник у своїй окремій (розбіжній) думці охарактеризував таке Рішення як помилкове, зауваживши, що «... неналежне тлумачення Судом змісту оскаржуваних приписів Закону № 1697 призвело до того, що Суд зрештою відповів на питання, які перед ним ніхто не порушував, вирішив проблему, якої насправді не існувало, та створив нову проблему, спроби подальшого розв'язання якої зовсім неочевидні» [3]. За таких

обставин це Рішення КСУ викликає інтерес в контексті наукової полеміки та перевірки гіпотези про те, чи створить досліджувана правова позиція суду конституційної юрисдикції у цій справі проблеми правозастосування, а також зумовлює потребу прогностичного з'ясування шляхів її втілення у правотворчому процесі стосовно зміни концептуального підходу до законодавчого унормування повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури.

Ступінь наукової розробки теми. Проблематика діяльності органів прокуратури неодноразово ставала предметом наукових дискусій багатьох вчених, серед яких питання організаційно-правових засад діяльності Генерального прокурора безпосередньо досліджувалися такими ученими, як О. Р. Михайленко, О. І. Медведько, Є.М. Блажівський, В. В. Сухонос, А. М. Мудров, Р. І. Басараб, О. І. Скибенко, А. А. Тогобіцька-Громова та ін.

Проте, незважаючи на певну розробку цих питань у науковій юридичній літературі, на сучасному етапі становлення інституту прокуратури в Україні потребують окремого дослідження питання законодавчої регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури як однієї із передумов можливого звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, з огляду на той запит, що формується у конституційних скаргах заінтересованих суб'єктів з цього приводу, та правових позицій, сформованих за наслідками вирішення таких скарг уповноваженими юрисдикційними органами.

Мета статті полягає у виокремленні проблемних аспектів законодавчої регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури крізь призму релевантної практики КСУ, а також у визначенні законодавчих перспектив розвитку цього правового інституту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Позиція КСУ щодо юридичних наслідків реалізації Генеральним прокурором повноваження з ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури.

В абз. 2 п. 5.5 Рішення, оцінюючи конституційність пункту 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII, КСУ виходив із того, що «... приписи Конституції України та Закону № 1697 надають Генеральному прокурору як особі, що очолює прокуратуру, дискреційні повноваження, зокрема щодо організації діяльності органів прокуратури України» [2]. З таким твердженням можна погодитися лише частково, з огляду на те, що в Основному Законі взагалі не йдеться про повноваження Генерального прокурора, окрім закріплення у ч. 3 ст. 131-1 його статусу як очільника прокуратури.

Повноваження Генерального прокурора щодо організації діяльності органів прокуратури в Україні закріплені, передусім, в Законі № 1697-VII, у ст. 7 якого законодавчо унормовано систему органів прокуратури, до складу якої входить Офіс Генерального прокурора, обласні прокуратури, окружні прокуратури та Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Водночас Генеральний прокурор уповноважений:

1) у разі потреби утворювати своїм рішенням спеціалізовані прокуратури на правах структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора, на правах обласних прокуратур, на правах підрозділу обласної прокуратури, на правах окружних прокуратур, на правах підрозділу окружної прокуратури (ч. 2 ст. 7 Закону № 1697-VII). Це правило не поширюється на випадок утворення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яка є юридичною особою публічного права, має відокремлене майно, що є державною власністю, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням (ч. 1 ст. 8-1 Закону № 1697-VII);

2) визначати перелік спеціалізованих прокуратур, приймати рішення про їхнє утворення, реорганізацію та ліквідацію, визначати їх статус, компетенцію, структуру і штатний розпис. Водночас визначення структури і штату Спеціалізованої антикорупційної прокуратури здійснюється заступником Генерального прокурора - керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (ч.ч. 2-3 ст. 7 Закону № 1697-VII);

3) приймати рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію обласних прокуратур, визначати їх перелік, компетенцію і штатний розпис (ч. 4 ст. 10 Закону № 1697-VII);

4) приймати рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію окружних прокуратур, визначати їх перелік та територіальну юрисдикцію, компетенцію, структуру і штатний розпис (ч. 1 ст. 12 Закону № 1697-VII).

У науковій юридичній літературі зауважується на недоліках нормативно-правового регулювання діяльності Генерального прокурора, серед яких, зокрема зазначають про розпорошеність його повноважень в різних нормативних актах, а також про нечіткість та безсистемність регулювання окремих його

повноважень [4, с. 76]. У цьому контексті слід звернути увагу на прогалини в Законі № 1697-VII стосовно наділення Генерального прокурора повноваженнями щодо створення, можливої реорганізації та ліквідації *Офісу Генерального прокурора, визначення його структури та штатного розпису*. Законодавчо унормоване лише його повноваження затверджувати положення про самостійні структурні підрозділи Офісу Генерального прокурора (ч. 3 ст. 8 Закону № 1697-VII). Повноваження Генерального прокурора затверджувати своїм наказом структуру та штатну чисельність Офісу Генерального прокурора закріплено в абз. 1 п. 1. 15 Регламенті Офісу Генерального прокурора, затвердженого наказом Генерального прокурора від 22.02.2022 року № 35 [5]. У цьому контексті варто погодитися з Р. І. Басарабом, який зауважує, що у розвиток положень ч. 2 ст. 19 Конституції України Генеральний прокурор України може діяти лише у спосіб, що прямо передбачений Конституцією та законами, а не відповідно до законодавства, з огляду на те, що поняття «законодавство» є набагато ширшим і включає в себе ряд підзаконних нормативно-правових актів [4, с. 122-123].

Таким чином, дискусійними, з точки зору наявності законодавчих повноважень у Генерального прокурора, видаються такі його накази: 1) про окремі питання забезпечення початку роботи Офісу Генерального прокурора від 27.12.2019 № 358, в якому йшлося про перейменування Генеральної прокуратури України на Офіс Генерального прокурора без зміни ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань [6]; 2) про затвердження структури Офісу Генерального прокурора від 21.12.2019 № 99-шщ [7]. В останньому - було вказано про те, що його видано, керуючись статтями 8, 9 та 14 Закону України «Про прокуратуру», пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури», проте жодна із зазначених нормативних підстав не містить приписів про уповноваження Генерального прокурора на прийняття такого рішення. Ба більше, привертає увагу у цьому контексті посилання на ст. 14 Закону № 1697-VII, яка, хоча за своєю назвою має унормовувати не лише питання кількісного складу, але й структури органів прокуратури, проте, в своїй актуальній редакції не містить положень про структуру органів прокуратури, крім як згадки про те, що у структурі органів прокуратури встановлюються посади державних службовців, інших працівників, діяльність яких регулюється цим Законом та іншими законодавчими актами України (ч. 2 ст. 14 Закону № 1697-VII).

Примітно, що ч. 1 ст. 14 Закону № 1697-VII зазнала низку змін і доповнень з часу ухвалення Закону № 1697-VII у першій редакції, згідно з якою кількість прокурорів та інших працівників органів прокуратури, а також структура Генеральної прокуратури України (нині – Офіс Генерального прокурора), регіональних (нині – обласні) та місцевих (нині - окружні) прокуратур, Національної академії прокуратури України (нині – Тренінговий центр прокурорів України) мали визначатися законом та затверджуватися наказом Генерального прокурора України за погодженням з Радою прокурорів України з урахуванням обсягу роботи прокуратури та у межах видатків, затверджених у Державному бюджеті України на утримання органів прокуратури. Однак, в таке законодавче положення щодо визначення структури органів прокуратури законом дуже скоро було внесено зміни [8], згідно з якими структура та чисельність Генеральної прокуратури України, регіональних та місцевих прокуратур, Національної академії прокуратури України вже не мали визначатися законом, а мали затверджуватися наказом Генерального прокурора України за погодженням з Радою прокурорів України з урахуванням обсягу роботи прокуратури та у межах видатків, затверджених у Державному бюджеті України на утримання органів прокуратури.

Зрештою, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень» [9], ч. 1 ст. 14 Закону № 1697-VII викладено у редакції, яка унормовувала лише питання загальної чисельності працівників органів прокуратури, та більше не закріплювала повноваження Генерального прокурора визначати структуру та чисельність Генеральної прокуратури (нині – Офіс Генерального прокурора).

Примітно, що Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень» від 02.07.2015 № 578-VIII одночасно було внесено зміни до ч. 1 ст. 14 Закону № 1697-VII, згідно з якими було виключено положення про повноваження Генерального прокурора затверджувати своїм наказом структуру та чисельність Генеральної прокуратури України за погодженням з Радою прокурорів України, а також внесено зміни до Розділу XIII «Перехідні положення» Закону, доповнивши його пунктом 5-1, в якому, серед іншого було зазначено про те, що до 15.12.2015 року кількість прокурорів та інших працівників органів прокуратури визначається, а

структура Генеральної прокуратури України, регіональних та місцевих прокуратур, Національної академії прокуратури України затверджується без погодження з Радою прокурорів України.

Отже, законодавчі положення, що наділяли Генерального прокурора повноваженнями затверджувати своїм наказом структуру та визначати чисельність Генеральної прокуратури були виключені із ч. 1 ст. 14 Закону № 1697-VII, а питання про те, який суб'єкт уповноважується затверджувати структуру Генеральної прокуратури на перехідний період також залишилось не вирішеним у проаналізованих вище змінах до Розділу XIII «Перехідні положення» Закону № 1697-VII, що дає підстави, з певною вірогідністю, стверджувати про відсутність законодавчо закріплених повноважень у Генерального прокурора на видачу наказу «Про затвердження структури Генеральної прокуратури України» від 16.07.2015 № 55 шщ [10], так само як для видачі наказів «Про окремі питання забезпечення початку роботи Офісу Генерального прокурора» від 27.12.2019 № 358 та «Про затвердження структури Офісу Генерального прокурора» від 21.12.2019 № 99-шщ, з огляду на законодавчу вимогу про те, що Генеральний прокурор видає накази у межах своїх повноважень, на основі та на виконання Конституції і законів України (ч. 2 ст. 9 Закону № 1697-VII).

Ба більше, станом на 16.07.2015 року (набуття чинності положеннями Закону України від 02.07.2015 № 578-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень») у Генерального прокурора не було законодавчо закріплених повноважень визначати структуру і штатний розпис регіональних та місцевих прокуратур, оскільки таке повноваження Генерального прокурора було знову закріплено в Законі № 1697-VII лише у 2019 році Законом № 113 – IX, що дає привід піддати сумніву наявність законодавчих підстав наділення Генерального прокурора дискреційним правом визначати структуру та штатний розпис Генеральної, обласних та міських прокуратур у період актуального правового регулювання відносин, що були предметом конституційного контролю у Рішенні КСУ від 18 грудня 2024 року [2]. Нагадаємо, що саме реалізація Генеральним прокурором повноваження з ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури було визнано КСУ таким, що не лише тягне за собою ліквідацію чи реорганізацію органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури, а також прихований юридичний наслідок – звільнення прокурора з посади, яку він обіймає у відповідному органі прокуратури (абз. 5 п. 5.5 Рішення) [2].

Крім того, КСУ зазначив, що «... звільнення прокурора з посади на підставі пункту 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII уможливило вплив чи тиск на незалежність прокурора у зв'язку з тим, що прокурора може бути звільнено з посади не лише внаслідок його рішень, дій або бездіяльності, а також і через ухвалення рішення щодо ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури» (абз. 2 п. 5.6 Рішення) [2]. На цій підставі суд конституційної юрисдикції констатував, що пункт 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII надає Генеральному прокурору дискреційні повноваження без чіткого визначення їх обсягу, що, на його думку, суперечить частині першій статті 8, пункту 14 частини першої статті 92, частині другій статті 131-1 Конституції України, що дає підстави, з певною вірогідністю, стверджувати, що у цій правовій позиції КСУ імпліцитно вбачається ще одна, за якою Генеральний прокурор не повинен мати повноважень, які надають йому дискреційні права, що можуть мати такий прихований наслідок – як звільнення прокурора з посади.

Перспективи законодавчого врегулювання відносин у досліджуваній сфері після завершення періоду відтермінування втрати чинності пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII.

Установивши, що пункт 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII суперечить частині першій статті 8, пункту 14 частини першої статті 92, частині другій статті 131-1 Основного Закону України, КСУ зазначив, що вважає за потрібне у цій справі відтермінувати втрату ним чинності задля забезпечення ефективності функціонування прокуратури та надання Верховній Раді України строку для внесення змін до Закону № 1697-VII (абз.2. п. 8 Рішення) [2], що дає привід дійти висновку про те, що КСУ передбачає, що таке його Рішення може вплинути на ефективність функціонування прокуратури, запобігти чому має законодавець у спосіб внесення релевантних змін до Закону № 1697-VII з тим аби збалансувати вплив цього Рішення КСУ на ефективність функціонування прокуратури.

У розвиток таких засторог одним із можливих варіантів подальшого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань вбачаємо концептуальну зміну законодавчого підходу до обсягу дискреційних повноважень Генерального прокурора щодо визначення структури органів прокуратури в Україні.

Нагадаємо, що саме реалізація Генеральним прокурором повноваження з ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості посад прокурорів органу прокуратури було визнано КСУ таким, що не лише тягне за собою ліквідацію чи реорганізацію органу прокуратури або скорочення кількості

посад прокурорів органу прокуратури, а також прихований юридичний наслідок – звільнення прокурора з посади, яку він обіймає у відповідному органі прокуратури (абз. 5 п. 5.5 Рішення) [2]. У цьому Рішенні суд конституційної юрисдикції констатував, що саме пункт 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII надає Генеральному прокурору дискреційні повноваження без чіткого визначення їх обсягу, з чим важко погодитися, з огляду на положення ч.ч. 2-3 ст. 7, ч. 4 ст. 10, ч. 1 ст. 12 Закону № 1697-VII, які буквально наділяють Генерального прокурора повноваженнями визначати перелік спеціалізованих прокуратур, приймати рішення про їхнє утворення, реорганізацію та ліквідацію, визначати їх статус, компетенцію, структуру і штатний розпис; приймати рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію обласних прокуратур, визначати їх перелік, компетенцію і штатний розпис; приймати рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію окружних прокуратур, визначати їх перелік та територіальну юрисдикцію, компетенцію, структуру і штатний розпис. На наше бачення, саме ці положення можуть стати предметом концептуальної законодавчої ревізії у напрямі пошуку оптимального варіанту зміни їхньої законодавчої регламентації. У цьому контексті варто нагадати першу редакцію ч.1 ст. 14 Закону № 1697-VII, згідно з якою *не лише кількість прокурорів та інших працівників органів прокуратури, а також структура органів системи прокуратури мали визначатися законом і затверджуватися наказом Генерального прокурора за погодженням з Радою прокурорів України*. У світлі досліджуваного Рішення КСУ від 18.12.2024 № 11-р(П)/2024 такий концептуальний підхід, за яким *структура органів прокуратури в Україні має визначатися законом*, вбачається своєчасним та затребуваним, а також таким, що наближає прокуратуру до судової влади, з урахуванням конституційно закріплених гарантій суддів, згідно з якими судоустрій в Україні визначається законом, а суди утворюються, реорганізуються і ліквідовуються законом (ч.ч. 1, 2 ст. 125 Конституції України), а також таким, що враховує передумови та узгоджується із тенденціями наближення статусу прокурора до статусу суддів [11]. На наше бачення, саме цей шлях перспективного законодавчого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань заслуговує на визнання пріоритетним.

Висновки. Вищевикладене дає підстави дійти висновків про наявність проблемних аспектів у законодавчій регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури в Україні, як однієї із передумов можливого звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, які, крізь призму релевантної практики КСУ, стають предметом опосередкованого конституційного контролю, з огляду на той запит, що формується у конституційних скаргах заінтересованих суб'єктів з цього приводу.

За відсутності правової позиції суду конституційної юрисдикції у справі конституційності першочергових заходів реформування органів прокуратури у 2019 році, проблемні аспекти їхнього кадрового перезавантаження вирішуються у Рішеннях КСУ за конституційними скаргами заінтересованих суб'єктів щодо конституційних гарантій незалежності прокурора.

Особливості законодавчої регламентації повноважень Генерального прокурора на визначення структури органів прокуратури в Україні визнані КСУ такими, що не мають чіткого визначення їхнього обсягу та мають прихований юридичний наслідок – звільнення прокурора з посади, яку він обіймає у відповідному органі прокуратури, що потребує релевантних законодавчих змін.

Серед шляхів подальшого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань виокремлено як пріоритетний підхід, що передбачає концептуальну зміну законодавчого підходу до обсягу дискреційних повноважень Генерального прокурора щодо визначення структури органів прокуратури в Україні шляхом її унормування законом у розвиток конституційно-визначеної тенденції наближення прокуратури до судової гілки влади, а статусу прокурора до статусу судді.

Список використаних джерел

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/ed20141014#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
2. У справі за конституційною скаргою Панченка Богдана Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 9 частини першої статті 51, підпункту 1 пункту 5-1 розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (щодо конституційних гарантій незалежності прокурора): Рішення Конституційного Суду України від 18.12.2024 № 11-р(П)/2024. Справа № 3-157/2023(290/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-24#Text> (дата звернення: 06.02.2025).

3. Окрема думка (розбіжна) судді Конституційного Суду України Сергія Різника стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Панченка Богдана Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 9 частини першої статті 51, підпункту 1 пункту 5-1 розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697–VII (щодо конституційних гарантій незалежності прокурора). URL: <https://ccu.gov.ua/dokument/11-rii2024> (дата звернення: 06.02.2025).
4. Басараб Р. І. Організаційно-правові засади діяльності Генерального прокурора України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 245 с.
5. Регламент Офісу Генерального прокурора: наказ Генерального прокурора від 22.02.2022 № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#n6> (дата звернення: 06.02.2025).
6. Про окремі питання забезпечення початку роботи Офісу Генерального прокурора: наказ Генерального прокурора від 27.12.2019 № 358. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/2019> (дата звернення: 06.02.2025).
7. Про затвердження структури Офісу Генерального прокурора: наказ Генерального прокурора від 21.12.2019 № 99-шщ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0099900-19#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
8. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України: Закон України від 28.12.2014 № 76-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-19/ed20150425#n286> (дата звернення: 06.02.2025).
9. Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень: Закон України від 02.07.2015 № 578-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/578-19/ed20150716#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
10. Про затвердження структури Генеральної прокуратури України: наказ Генерального прокурора від 16.07.2015 № 55 шщ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0055900-15#Text> (дата звернення: 06.02.2025).
11. Стефанчук М. Прокуратура в системі суб'єктів судового права : *Нариси до судового права* : монографія / за заг. ред. О. З. Хотинської-Нор. Київ: ВД «Дакор», 2024. С. 183-215.

References

1. *Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1697-VII [On the Public Prosecutor's Office: Law of Ukraine dated October 14, 2014, № 1697-VII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> [in Ukrainian].
2. *U spravi za konstytutsiinou skarhoiu Panchenka Bohdana Mykolaiovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) punktu 9 chastyny pershoi statti 51, pidpunktu 1 punktu 5-1 rozdil KhIII «Perekhidi polozhennia» Zakonu Ukrainy «Pro prokuraturu» vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1697–VII (shchodo konstytutsiinykh harantii nezalezhnosti prokurora) [In the case of the constitutional complaint of Bohdan Mykolaiovych Panchenko on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 9 of part one of Article 51, subparagraph 1 of paragraph 5-1 of Section XIII «Transitional Provisions» of the Law of Ukraine «On the Public Prosecutor's Office» of 14 October 2014 No. 1697-VII (regarding constitutional guarantees of the independence of the prosecutor): Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 18.12.2024 № 11-r(II)/2024. Sprava № 3-157/2023(290/23) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine of 18.12.2024 No. 11-p(II)/2024. Case No. 3-157/2023(290/23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-24#Text> [in Ukrainian].*
3. *Okrema dumka (rozbizhna) suddi Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Serhiia Riznyka stosovno Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinou skarhoiu Panchenka Bohdana Mykolaiovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) punktu 9 chastyny pershoi statti 51, pidpunktu 1 punktu 5-1 rozdil KhIII «Perekhidi polozhennia» Zakonu Ukrainy «Pro prokuraturu» vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1697–VII (shchodo konstytutsiinykh harantii nezalezhnosti prokurora) [Concurring opinion (dissenting) by Judge of the Constitutional Court of Ukraine Serhii Riznyk on the Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional complaint of Bohdan Mykolaiovych Panchenko on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 9 of part one of Article 51, subparagraph 1 of paragraph 5-1 of Section XIII «Transitional Provisions» of the Law of Ukraine «On the Public Prosecutor's Office» of 14 October 2014 No. 1697-VII (regarding constitutional guarantees of the prosecutor's independence)]. Retrieved from <https://ccu.gov.ua/dokument/11-rii2024> (accessed 6 February 2025) [in Ukrainian].*

4. Basarab, R. I. (2015). *Orhanizatsiino-pravovi zasady diialnosti Heneralnoho prokurora Ukrainy* [Organizational and legal foundations of activity of the General Prosecutor of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv: National Academy of the Public Prosecutor's Office of Ukraine [in Ukrainian].
5. *Rehlament Ofisu Heneralnoho prokurora* [Regulations of the Office of the Prosecutor General]: nakaz Heneralnoho prokurora vid 22.02.2022 № 35 [Order of the Prosecutor General dated February 22, 2022, № 35]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#n6> [in Ukrainian].
6. *Pro okremi pytannia zabezpechennia pochatku roboty Ofisu Heneralnoho prokurora* [On Certain Issues of Ensuring the Launch of the Office of the Prosecutor General]: nakaz Heneralnoho prokurora vid 27.12.2019 № 358 [Order of the Prosecutor General dated December 27, 2019 № 358]. Retrieved from <https://gp.gov.ua/ua/posts/2019> [in Ukrainian].
7. *Pro zatverdzhennia struktury Ofisu Heneralnoho prokurora* [On Approval of the Structure of the Office of the Prosecutor General]: nakaz Heneralnoho prokurora vid 21.12.2019 № 99-shshch [Order of the Prosecutor General dated December 21, 2019, № 99]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0099900-19#Text> [in Ukrainian].
8. *Pro vnesennia zmin ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy* [On Amendments to and Invalidation of Certain Legislative Acts of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.12.2014 № 76-VIII [Law of Ukraine dated December 28, 2014, № 76-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-19/ed20150425#n286> [in Ukrainian].
9. *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro prokuraturu» shchodo udoskonalennia ta osoblyvostei zastosuvannia okremykh polozhen* [On Amendments to the Law of Ukraine 'On the Public Prosecutor's Office on Improvement and Specifics of Application of Certain Provisions]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 578-VIII [Law of Ukraine dated July 2, 2015, № 578-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/578-19/ed20150716#Text> [in Ukrainian].
10. *Pro zatverdzhennia struktury Heneralnoi prokuratury Ukrainy* [On Approval of the Structure of the Prosecutor General's Office of Ukraine]: nakaz Heneralnoho prokurora vid 16.07.2015 № 55 shts [Order of the Prosecutor General dated July 16, 2015, № 55]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0055900-15#Text> [in Ukrainian].
11. Stefanchuk, M. (2024). *Prokuratura v systemi subiektiv sudovoho prava* [Public Prosecutor's Office in the system of subjects of judicial law]. *Narysy do sudovoho prava – Essays on Judicial Law* / O. Z. Khotynska-Nor (Ed.). Kyiv: Dakor Publishing House, 183-215 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.02.2025